

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 9098/2021
26.01.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Јасминке Станојевић, председника већа, Бисерке Живановић, Споменке Зарић, Добриле Страјина и Драгане Миросављевић, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Борис Миљуш, адвокат из ..., против тужене „Комерцијална банка“ АД Београд, чији је пуномоћник Иван Симић, адвокат из ..., ради стицања без основа, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду Гж 1507/19 од 29.12.2020. године, на седници одржаној 26.01.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији тужене, изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду Гж 1507/19 од 29.12.2020. године, као изузетно дозвољеној.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Вишег суда у Београду Гж 1507/19 од 29.12.2020. године и пресуда Првог основног суда у Београду П 4140/18 од 26.11.2018. године, тако што се **ОДБИЈА** тужбени захтев којим је тражено да се обавезе тужена да тужиљи на име стицања без основа исплати износ од 2.520,00 динара, са законском затезном каматом почев од 22.12.2009. године до исплате, као и да се обавезе тужена да тужиљи накнади трошкове поступка у износу од 32.300,00 динара, са законском затезном каматом почев од дана извршности пресуде до коначне исплате.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужиља да туженој накнади трошкове поступка у износу од 52.500,00 динара у року од 15 дана од дана пријема отправка пресуде.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П 4140/18 од 26.11.2018. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев и обавезана тужена да тужиљи на име стицања без основа исплати износ од 2.520,00 динара, са законском затезном каматом почев од 22.12.2009. године до исплате. Ставом другим изреке, обавезана је тужена да тужиљи накнади трошкове поступка у износу од 32.300,00 динара, са законском затезном каматом почев од дана извршности пресуде до коначне исплате.

Пресудом Вишег суда у Београду Гж 1507/19 од 29.12.2020. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба тужене и потврђена првостепена пресуда. Ставом другим изреке, одбијен је као неоснован захтев тужене за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је благовремено изјавила ревизију због погрешне примене материјалног права с тим што је предложила да се ревизија сматра изузетно дозвољеном на основу члана 404. ЗПП.

Одлучујући о дозвољености ревизије у смислу члана 404. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ број 72/11, 55/14, 87/18 и 18/20), Врховни касациони суд је оценио да су испуњени услови за одлучивање о посебној ревизији тужене ради уједначавања судске праксе, па је из наведених разлога одлучено као у ставу првом изреке.

Испитујући правилност побијане пресуде у смислу одредбе члана 408. ЗПП, Врховни касациони суд је утврдио да је ревизија тужене основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужила је као корисник кредита закључила уговор о динарском кредиту за рефинансирање кредита без девизне клаузуле број ... са туженом банком дана ...2009. године. Наведеним уговором тужили је одобрен кредит у износу од 126.000,00. Одредбом члана б. став 1. наведеног уговора корисник кредита се обавезао да по основу пуштања кредита у коришћење туженој банци плати банци једнократну накнаду у висини од 2,00% од износа одобреног кредита, односно износ од 2.520,00 динара, што је тужила и учинила дана 21.12.2009. године и што није било спорно међу парничним странкама. Из исказа тужиле утврђено је да је пре закључења уговора о кредиту знала да треба да плати трошкове обраде кредита и ти трошкови су били изражени процентуално, а у банци јој нису објаснили шта овај трошак подразумева. Тужила је такође навела да се одлучила за тужену банку јер је њихов комитент годинама.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања нижестепени судови су усвојили тужбени захтев, налазећи да је предметна одредба уговора о кредиту која се односи на трошкове обраде кредита ништава јер тужила приликом закључења уговора није информисана о којим трошковима је реч, односно банка није исказала врсту и структуру наведених трошкова, као и начин њиховог обрачуна који је везан за износ одобреног кредита. С обзиром да је по наведеној ништвој одредби уговора плаћен предметни износ, то тужила има право на враћање датог по одредбама члана 210. и 214. Закона о облигационим односима.

По оцени Врховног касационог суда становиште нижестепених судова засновано је на погрешној примени материјалног права.

Према члану 103. став 1. Закона о облигационим односима (ЗОО) уговор је ништав ако је противан принудним прописима, јавном поретку или добрим обичајима и то ако циљ повређеног правила и закон не упућују на нешто друго и на ништавост се по члану 109. пази по службеној дужности.

По члану 1065. Закона о облигационим односима, уговором о кредиту банка се обавезује да кориснику кредита стави на располагање одређени износ новчаних

средстава, на одређено или неодређено време, за неку намену или без утврђене намене, а корисник се обавезује да банци плаћа уговорену камату и добијени износ новца врати у време и на начин како је утврђено уговором. Уговор о кредиту се закључује у писменој форми што значи да се у писаном тексту уговора мора утврдити износ кредитних средстава, као и услови давања, коришћења и враћања кредита (члан 1066. наведеног закона).

Право банке да обрачунава одређене трошкове и накнаде банкарских услуга поводом закључења уговора о кредиту произилази из члана 43. Закона о банкама, којим је предвиђена могућност јединственог начина обрачуна и објављивања трошкова, камата и накнада банкарских услуга и то нарочито по основу депозитних и кредитних послова.

Ово право банке је регулисано и подзаконским актима и то Одлуком о начину и поступку спровођења општих услова пословања које банка примењује у односу с клијентима физичким лицима („Службени гласник РС“, бр. 74/2009), која је важила у време закључења предметног уговора о кредиту од 21.12.2009. године. Овом Одлуком ближе се прописују начин и поступак спровођења општих услова пословања које банка примењује у односу с клијентима физичким лицима (у даљем тексту: клијент), начин објављивања општих услова пословања банке, јединствени начин обрачуна и објављивања трошкова, камата и накнада банкарских услуга (у даљем тексту: ефективна каматна стопа), као и услови и начин обавештавања клијента о њиховим правима и о остваривању тих права, изузев права на подношење приговора банци. (тачка 1. став 1.). Одредбом тачке 3. прописано је да је Банка дужна да општим условима пословања утврди минимум услова под којима прима депозите клијента, одобрава му кредите, отвара, води и гаси његове рачуне, као и минимум услова под којима му издаје и даје на коришћење платне картице (дебитне и кредитне), и то за сваку појединачну врсту. Одредбом тачке 5. ове Одлуке прописано је да минимум услова из тачке 3. ове одлуке који се односе на одобравање кредита, укључујући и дозвољено прекорачење по текућем рачуну и одобрени износ задужења (лимит) по кредитној картици, обухвата између осталог и: врсте и висине, односно распон свих накнада и других трошкова који се укључују у обрачун ефективне каматне стопе и који падају на терет корисника кредита, уз одређење да ли су фиксни или променљиви, а ако су променљиви - периоде у којима ће их банка мењати, начин измене и разлоге за измену (алинеја 11.) Одредбе уговора морају бити јасне, потпуне, прецизне, недвосмислене и разумљиве за клијента, а предмет обавезе за клијента мора бити одређен, односно одредив на такав начин да се клијент у току трајања уговорног односа у сваком тренутку може обавестити у којим случајевима се може променити висина његове обавезе, на који начин и под којим условима (тачка 8. став 2.). Банка је дужна да клијенту, на његов захтев, пружи информације о условима који се односе на пријем депозита, одобравање кредита, отварање, вођење и гашење рачуна клијента, као и издавање и коришћење платних картица-понууда банке (тачка 13. став 1.). Информације из става 1. ове тачке које су у вези с пријемом депозита и одобравањем кредита треба да буду утврђене и исказане на обрасцима који се односе на основне податке о депозиту, односно кредиту (прилози 1 и 2 уз упутство из тачке 19. ове одлуке), на начин који клијента ниједног тренутка неће довести у заблуду, а банка их уручује клијенту и обавештава га да, на свој захтев, може добити, без накнаде, текст уговора о депозиту, односно кредиту - као предлог за њихово закључивање (тачка 13. став 2.). При закључивању уговора о кредиту, банка уз уговор уручује клијенту опште

услове пословања који се односе на предмет уговора и један примерак плана отплате тог кредита (Прилог 6 уз упутство из тачке 19. ове одлуке), као и преглед битних елемената отплате кредита (Прилог 4 уз упутство из те тачке) који садржи основне податке о кредиту (тачка 14. став 2).

Имајући у виду утврђено чињенично стање, пре свега да је из исказа тужиље поводом закључења предметног уговора о кредиту утврђено да је тужиља у предуговорној фази упозната колико износи висина свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита, између осталог и једнократна накнада за обраду кредитног захтева у износу од 2% од износа кредита, односно 2.520,00 динара фиксно, што одговара садржини спорне уговорне одредбе којом се тужиља обавезује да по основу трошкова обраде кредитног захтева и пуштања кредита у коришћење плати банци једнократну накнаду у висини од 2% од износа реализованог кредита, то супротно становишту нижестепених судова, у конкретном случају није изостало јасно и потпуно обавештавање корисника кредита пре закључења уговора у складу са Одлуком о начину и поступку спровођења општих услова пословања које банка примењује у односу с клијентима физичким лицима („Службени гласник РС“, бр. 74/2009). Банка сходно наведеним законским одредбама није била у обавези да исказује структуру ове накнаде нити од чега се састоји, односно да ли је реч о стварним трошковима који су реални и оправдани. Следом наведеног, уговорна одредба којом се корисник кредита сагласио да банци приликом исплате кредита исплати 2% од износа одобреног кредита на име трошкова обраде кредита, није противна основним начелима облигационог права, нити условима и начину обавештавања клијената банке, па како предметна одредба није ништава, тужиља неосновано потражује наплаћени новчани износ са законском затезном каматом на основу чланова 104. и 214. ЗОО.

Тужена је успела у поступку по ревизији па јој на основу чланова 153. став 1, 154, 163. став 2. и 165. став 2. ЗПП припадају трошкови целог поступка према оствареном успеху у спору. Висина је одмерена на име опредељених и тражених трошкова, за састав једног образложеног поднеска од стране адвоката у износу од 6.000,00 динара и заступања на три одржана рочишта у износу од по 7.500,00 динара, као и за састав жалбе и ревизије по 12.000,00 динара према Адвокатској тарифи важећој у време предузимања ових парничних радњи. Трошак судске таксе тужена није потраживала.

На основу члана 416. став 1. ЗПП, Врховни касациони суд је одлучио као у изреци.

**Председник већа – судија
Јасминка Станојевић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић